

Jan Gancarski

Trzcinica, st. 1, gm. Jasło, woj.
krośnieńskie, AZP 109-71/2

Informator Archeologiczny : badania 31, 71-72

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zarejestrowano ślady starych wykopów (najprawdopodobniej z badań niemieckich w latach trzydziestych) oraz pojedyncze fragmenty ceramiki z wczesnej epoki brązu. Można przyjąć, że wyniki badań potwierdziły odtworzenie lokalizacji stanowiska.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Pile. Badania będą kontynuowane.

Skrzeszew, st. XI, gm. Wieliszew, woj. warszawskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

Słonowice, st. „G”, gm. Kazimierza Wielka, woj. kieleckie - patrz: neolit

Słubice, st 3, gm. loco, woj. płockie – patrz: środkowa i późna epoka brązu

Solniki, st. 2, gm. Zabłudów, woj. białostockie - patrz: okres nowożytny

Strzyżów, st. 10, gm. Horodło, woj. zamojskie - patrz: neolit

Susiec, st. 13, gm. loco, woj. zamojskie - patrz: neolit

Teptiuków, st. 6, gm. Hrubieszów, woj. zamojskie - patrz: neolit

TRZCINICA, st. 1, gm. Jasło, woj. krośnieńskie, AZP 109-71/2

- osada obronna z wczesnej epoki brązu
- grodzisko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr. Jana Gancarskiego (Muzeum Historyczne - Pałac w Dukli). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych. Szósty sezon badań. Przebadano powierzchnię 242 m².

Badania były realizowane w ramach projektu badawczego KBN „Ufortyfikowane osiedle z początków epoki brązu w Trzcinicy jako przykład osadnictwa kultur zakarpackich na obszarze polskich Karpat”.

Wykonano 4 wykopy. Wykopem nr XX przecięto III podgrodzie grodziska i ostatni wał od strony zachodniej. Dwa wykopy (nr XXI, XXII) przecinały II podgrodzie od strony południowej i były równoległe do wcześniejszego wykopu nr XVII. Jeden wykop (nr XIVa) przecinał wał grodziska pomiędzy majdanem i I podgroziem i był poszerzeniem w kierunku północnym wcześniejszych wykopów (nr XIV i IV). Wykop XIVa posiadał długość 19 m i szerokość 3 m, a na przestrzeni jednej ćwiartki od strony wschodniej szerokość 4 m. Jego powierzchnia wynosiła 64 m². Potwierdził, że charakter umocnień jest tu nieco inny jak z pozostałych stron majdanu. W miejscu wału było naturalne wyniesienie podłoża, które ułatwiało wykonanie umocnień. Odkryto tu podwójny rząd palisady, a nasyp wału był stosunkowo niski i posiadał ściany zabezpieczone drewnem. Natrafiono tu także na dalszy ciąg drewnianej konstrukcji wzmacniającej obwarowania odkrytej wcześniej w obu przyległych wykopach konstrukcji. Nie stwierdzono tutaj nasypu wału wczesnośredniowiecznego o charakterze podobnym do tego z innych stron grodziska. Być może znajdowała się tutaj brama i wał o konstrukcji palisadowej. Od strony majdanu u podnóża wału pod nawarstwieniami wczesnośredniowiecznymi zalegała warstwa kulturowa kultury Otomani-Füzesabony, a przestrzeń przed samym wałem była jakby nieco pogłębiona przez wybranie ziemi na nasyp. Warstwa kulturowa była silnie nasycona zabytkami i częściowo zniszczona we wczesnym średniowieczu. Warstwa wczesnośredniowieczna od tej strony to przede wszystkim destrukcja i zmyw z wału. Od strony I podgrodzia we wczesnym średniowieczu wybrano przed wałem ziemię aż do podłoża skalnego, niszcząc starsze nawarstwienia. Utworzyła się w ten sposób niezbyt głęboka fosa, wypełniona destrukcją z wału. Przy końcu wykopu od strony zachodniej w narożniku NW odkryto część wykopu II z badań A. Kunysza. Oprócz śladów konstrukcji

obronnych nie stwierdzono tu żadnych innych obiektów. Wykop XXI o długości 10 m i szerokości 1.5 m był równoległy do wcześniejszego wykopu XVII i leżał w odległości 11 m od niego. Zaczynał się w fosie otaczającej I podgrodzie od strony zachodniej. Miał na celu ustalenie zasięgu osady ludności kultury Otomani-Füzesabony od strony zachodniej i zweryfikowanie istnienia fosy przed tą osadą. Nie odkryto w nim żadnych obiektów poza fosą wczesnośredniowieczną przed wałem I podgrodzia, która dochodziła do podłoża skalnego i zniszczyła nawarstwienia zachodniego krańca osady kultury Otomani-Füzesabony. Nieco przed fosą wczesnośredniowieczną odkryto zagłębienie w rodzaju fosy dochodzące do podłoża skalnego ludności kultury Otomani-Füzesabony, wypełnione warstwą z zabytkami tej kultury. Ta niezbyt głęboka fosa kończyła osadę otomańską od strony zachodniej.

Wykop XXII przecinał II podgrodzie grodziska od strony południowej. Dochodził, podobnie jak wykop XXI, do środka fosy wczesnośredniowiecznej przed wałem otaczającym I podgrodzie grodziska. Miał identyczny charakter jak wykop XXI. Nie odkryto w nim żadnych obiektów. Od strony wschodniej dochodził do dna fosy wczesnośredniowiecznej, którym było zwietrzałe podłoże skalne. Nieco w kierunku zachodnim przed tą fosą, odkryto fosę zamykającą osadę ludności kultury Otomani-Füzesabony. Była ona wypełniona otomańską warstwą kulturową, silnie nasyconą zabytkami od strony osady (E). W wypełnisku tym odkryto od strony wschodniej liczne bryły polepy konstrukcyjnej, a w partii przydennej rozrzucone skupisko kamieni i niezbyt liczne zabytki kultury Otomani-Füzesabony. Dno fosy podnosiło się ku górze jeszcze nieco przed początkiem fosy wczesnośredniowiecznej. Fosa otomańska miała zatem bardziej prosty przebieg niż wczesnośredniowieczna i przecinała cypel prawie prostopadle do jego osi, w miejscu najbardziej do tego dogodnym. Przestrzeń tuż za nią od strony osady zniszczona została fosą wczesnośredniowieczną. W górnej części wykopu zalegała warstwa wczesnośredniowieczna, bardzo słabo nasycona zabytkami.

Wykop XX o długości 54 m i szerokości 2,5 m przecinał ostatnie podgrodzie grodziska wczesnośredniowiecznego, poczynając od fosy przed wałem pomiędzy II i III podgrodziami, a fosą za ostatnim wałem od strony zachodniej. Uzyskano w ten sposób profil całego międzywału. W wykopie tym odkryto na dnie fosy przed najwyższym wałem, w szczelinie skalnej, źródło wody wykorzystywane przez mieszkańców grodziska. Dnem fosy od strony zachodniej prowadziła do niego droga wyłożona cienkimi, różnej wielkości płytkami z piaskowca, pomiędzy którymi odkryto nieliczne fragmenty ceramiki i węgle drzewne. Dno fosy stanowiło częściowo zwietrzałe podłoże skalne. Na całym podgrodziu podłoże skalne zalegało bardzo płytko, a szczególnie od ww. wymienionej fosy, gdzie była silniejsza erozja i skąd brano część ziemi na nasyp wału. W środkowej części wykopu odkryto chatę wczesnośredniowieczną, w wypełnisku której znaleziono niewielką ilość zabytków. Ostatni wał posiadał konstrukcję plecionkową, zbudowany był z ziemi i wzmocniony drewnem. Odkryto poprzecznie zalegające w stosunku do osi wału przepalone belki drewniane (zachowało się kilka poziomów) i ślady kołków ze ścianek zewnętrznych wału, między którymi przebiegała plecionka. Posiadał on 340-350 cm szerokości. Z obu jego stron zalegała warstwa destruktu. Pod nim odkryto pierwotną warstwę glebową, w której znaleziono liczne węgle drzewne. Przed wałem od strony zewnętrznej była niezbyt głęboka fosa, powstała w wyniku wybrania ziemi na nasyp wału. Wał ten był konstrukcją jednofazową. W wykopie XX odkryto niewielką ilość zabytków, nie licząc brył polepy oraz węgli drzewnych. Przestrzeń ostatniego podgrodzia nie była chyba zbyt długo użytkowana, na co wskazuje zalegająca tu cienka warstwa kulturowa.

Łącznie w tym sezonie badań odkryto kilka tysięcy zabytków, w większości kultury Otomani-Füzesabony. Przede wszystkim były to fragmenty ceramiki, kości, wyroby kościane i kamienne, odkryto też kilka fragmentów zabytków żelaznych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Podkarpackim w Krośnie.

Badania będą kontynuowane.

TRZCINICA, st. 22, gm. Jasło, woj. krośnieńskie, AZP 109-71/59

- osada kultury Otomani-Füzesabony (wczesna epoka brązu)
- osada wczesnośredniowieczna